150 The History of the ama Tslegi as heard from the Of Oldest man of this district. Told by (m.) S. J. Monto. 10 P.P. 1-7 amatshezi Jude Ked D. W. Mganduli Inkosi yokuqala yayingu Tshezi! Bibayepete isizwana ekwakusitiwa nga ma Bomou kwa zulu. Kwati ngeza mfazwe zika Tshaka, walun n Thezi no Tshaka Kakulu. Ute u Tshezi akudinwa zimfazwe zeminyaka wafudukela ema Mpondweni e Mintsasa kwincowa lako Mkulu Na ngoku usekona lo Mtintsasa. Kute ngeloxesha kwagekeka inganawe e-Lambaza. Aza ama mpondo alwa na -Belungu abap kuma kulonganawe. Orjiswa ana Mondo. até ama Mpondo akubona ukuba oyoyiswa, amema ama Tshezi. Baboyisa abelunga Bababulala bonke, kwa sala amantorbazana amabini ne nkwenkwe. Inye intombi yazekwa ngu-Ishon ane im Mpondo, enye yazekwa ngu Ceza unyana ka Ishezi. Namhlanje ama Kam la seyisisizwe azalwa ngu Ceza. Wasuka ke u Tshezi e utlintvasa waya pezu ko nzimoubu kulendawo kutiwa Ruse Jankeni namilanje. Kulapho wafela kona, Washiya onyana alango Tyingana, no Matshoba, no falamba no Tembre kwindle Enkulu. Kwenye indlu ushiye u Cesa ekunene. Kwenye indlu,-kweyase Padini washiya u Mibe.

K1 1/ 15

144 - 0

Koi Gadi lesibini ushiye u Mwangu. Kwenye

indlu ushiye u Khiba.

Ute u Ishezi akufa onyana bake bawelela ngeneno ko Mgazi, baka, bazalaababo onyana. Kute ukuze benke ema
Mpondweni, kwaxabana u Sambushe unyana ka falamba no nggungqushe intoi
yama Mpondo uyise ka Taku. Wenka
ke u Gambushe waya kwaka e ntlonyane,
e Yora (Eliotdale)

U falamba yena uzele u Mmbeli, wazala u Kagayiya: U Kyinyana uzele u Mbelu, u Mbelu wazala u Mkgayiya: U Kyinyana uzele u Mbelu, u Mbelu wazala u Makunzi u Makunzi ufuduke kunye u Kambushe ukuza kulo mhlaba. U Makunzi wibeta inkomo zokwaka umhlaba ku Mgulencuka, u Gambushe wabeta ku Kintsa. Uma Mpondo amema ama Bāca afunza impi ayakuhla e Kora. Amtimba inkomo u Gambushe. Ugenye imlini amgubula u Makunzi wabalekela kwa Mfundisi e Ulilo, wagongga Umyana ka Makunzi u Mzozi walukela e zkol-weni kunye no George Dukada u Mosa wase Qokolweni. Ama Mpondomse ngeloxesha ayese Nogwanguba. Intombi ka Makunzi isendela ku Myeki inkori yama Mpondomse.

3 s. 50

K1 1/15

ama Ishomane ayesekwa Gcaleka ngelo xesha Ama mpondom se aliva ngama I shezi oyiswa Ate ama mpondom se ako yiswa asabela e Rode. Waza ke u Makunzi waphuma esikolweni. Zazola. Rodwa ama Mpondo ayemana ezisa inkomo zawo etyisa amazimba ama Ishezi. Ngelo Xesha kwangena noulungu, Taxo ca amasiko: Lisiko elikoro nakwegiphina isizwe sakwa Ntu idini eli. Kwa zulu inkomo yedini ilitsityelwa ngumntu ayi plabe pantsi komkono, ife kwangoko. Isiko elivele besakuja e mjimonbu ibe lelokusiwa kwe Nkonto yedini emlanjeni ekutiwa li Khukapi. Inkome yedini ibigondwa ngo ku kala nokucama. Igistywe ke isiwe pezu kwalo mlambo. Isceleve, kodwa ingatijiwa inyama yayo, ishigwe appoinikelwe kulo m lambo. Bati bakisbuya abobantuba -Xele enge inkomo Cayitye Xakuthomba intorjane kwakusinwa Ruguyura Ukutshila xa kwaluka ama kwenkwe kuze nama Icaleka ngeresha lika Makunzi ngalo rdlala inkulu ka nonggause (1857) amanye ama Gcaleka ate aku funyanwa yindlala ka Nonggause abacela kuti. Nokutshaya kufike nama Gcaleka. Ama

K11/15 (4) Ishezi ayengatshayi zingawe. Ayesila igwaba rogele ngempunlo Ingubo zabo yayızımfele zenya-Utyalwa babungengaka silwa ngeenghayi. Bugalele kureituba ebekuphete u tali unyana ka Makunzi. U Palinguyise wenkosi u Yyelinzima leibe indibalisela elilivo Ngelozesha kwakutyelwa ezityeni 30dongwe (ingaigi), nasesitebeni zemizi Ama-zembe namagaba ayesenziwa <u>ngentsimbi</u> Lenteimbi yayitatwa amatyeni awaye Junyanwa e Mzohgoma kwintatyana opezu ko Mgazi / Lamatye ayenyibilikiswa ngomlilo wenkuni zom Hlakoti uvuteloa Hlakoti wutelwa ngemfuto yesikumba. Umaggira ayeseko kwakwa Zulu Wake u shaka wacapazela igazi lebokwe ebuhlanti waza ke wabiza amaggisa oku vumiar. Wawabuga z uba ligazi lantonina elo. Lagondwa liggira lalinye. Wa eliweni onke lomaggira ayekohliwe. Intombi yaijisiti xa yendiswayo tyolwe lomini kugodukwe kwangoko kungalalwa. Kwelwe, ishiywe intombi esokeni.

(5) s. (50)

K1 1/ 15

5

Hi ke isakunita intombi leyo kukiwe uniti ehlatini Lombi kutiwa sisicakati, utyalwa eselveni. Umfazi umana esela wona aku neanwa angaseliamanzi. Uti ke akuzala aulable lomti, kukiwe omnye oza kuseza noana. Usana lumana luhlanjwa kusasa nokutshona kwe langa lumane lusomiswa ngokufutwa ngomlilo lude lube nyanga ntatu. Kodwa lonto yayekwa ngoku: Ukwaluka. Pambi kokuba umakwenkwe ayekwaluka agale aye emlanjeni ahlambe exela nezinto ezimbi awayeke azenza. Esakuqiba ukwaluka akazityeli ngokwawo uku -tyo atyiswa ngamakankata. Amanzi aba waseli batya ridaka. Kufuneka abakweta bangxongxe xa belele. Xa bahambaye bangati ngo Kukiwa isundu kwenziwe imihlambi yokutshila Batshile, belongwa, ku kala inggonggo; Emoa koko bapuma ze e tontweni bashiye yonke inti nenwele re neubo za bo yonke into; bayo kuhlamba emlanjeni Bati xa babuyayo banggongwe ngabantu abangamadoda kunye nee nkomo. Baye kutata ingubo ezintsha (imbalo) etontweni. Bambatiswe ngengubo zabo ezintsha. Bahamba renkomo ezo baije ebu hlanti. Batambise

E s. 50

K11/15

amafuta epehla entloke. Bapiwe ke izinto ezinje rozinkomo, nebokwe, negina, nezitya. Umafuta njoku akasatanjiswa:
kudala kwakuxelwa inkomo xa kutshilwayo. Ngoku yimigidi yotiywala Impahla
yi bu kwela itshiselwa e tontweni kunye
ne tonto.

Imfazive. Xa kuijiwa emfaziveni kwaku funwa umi tu olikwele awunijange umkozi uli xa uza kuija uhlambe emlanjeni ngomti ekutiwa ijintelezi abatembelenjar engozini. Bakubruja emfaziveni bapinde ba hlanjive nga ntelezi. Yayekwa ke njoku lonto. Ukutwasa kwellobo kwakufunwa izwele abantu bagashulwe ubetelelwe umzi ukuze kungabeti zulu. Ukungena kokwindla lekutijiswa uli bo lelotola kunye manayeza.

Maconini: Umfazi ubengavunyelwe ukula nkuba abize uyise wendoda yake. Ubesiti akumbiza bemke bonke abafazi babuye nebokwe ne nkomo kukelwe kaze ba Xolclux. Kutiwa ke ukubizwa kwalonto ba coninisiwe. Uinye isiko yinggiti ekwaku tshecwa umnwe wosana umanyatiselwe elude. nqini. Kutshecwa ucikicane ngokwesiqelo.

ama	ap bracing shezi tribe	the move from 3 ul	ment of	to Xosaknd	
	TRAIN	ISYPA1-	i.	NATAL	
		O.F.S.		UMAMKULU R	
Encl 5:50	CAP	FNCE	Milos Machanguba Mapuzio	MMGAZI K-	
		Poper	ERSTLONE	Don	
Writer	CAPE TOWN	PortELIZA			K11/15
	Ma	Mnto, puzi sc po mgo	h. anduli'		\ *